

Правові позиції Верховного Суду

Господарська юрисдикція

ПРО ПРАВО ТРЕТЬОЇ ОСОБИ, ЯКА ЗАЯВЛЯЄ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ НА ПРЕДМЕТ СПОРУ, ВСТУПИТИ У СПРАВУ ШЛЯХОМ ПОДАННЯ ПОЗОВУ*

21 травня 2018 р. Господарським судом Одеської області у межах справи № 916/361/18 отримана позовна заява третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору ОСОБА_4 про скасування рішення загальних зборів учасників Товариства з обмеженою відповідальністю “ІНВЕСТ-КУРОРТ-1”, оформленого протоколом від 3 червня 2016 р.

25 травня 2018 р. ухвалою Господарського суду Одеської області за позовом ОСОБА_4, залишеною без змін постановою Одеського апеляційного господарського суду ухвалу господарського суду Одеської області від 16 липня 2018 р., повернуто третій особі без розгляду.

Приймаючи такі рішення, господарські суди виходили, зокрема, з такого: предмет спору у справі № 916/361/18 та предмет спору, визначений у позові третьої особи, є різними. Фактично ОСОБА_4 заявляє самостійні вимоги не на предмет спору, а інші позовні вимоги; третя особа може бути допущена до участі у справі лише у тому випадку, коли її самостійна вимога спрямована на предмет спору між позивачем і відповідачем; вимога, спрямована на будь-що, що міститься поза цим предметом, не може бути розглянута як вимога третьої особи, а має бути заявлена в самостійному позові.

Господарські суди дійшли висновку про те, що самостійні вимоги третьої особи безпосередньо не спрямовані на предмет спору між позивачем і відповідачем.

Предметом касаційного оскарження є ухвала суду першої інстанції, яка залишена без змін апеляційною інстанцією, про повернення позову третій особі з самостійними вимогами без розгляду.

Верховний Суд зазначив, що право особи вступити у справу шляхом подання позову до однієї або двох сторін не є абсолютним. Зазначене право може бути реалізовано лише за умови дотримання вимог процесуального законодавства. Верховний Суд звернув увагу, що апеляційний господарський суд, залишаючи без змін ухвалу суду першої інстанції,

* Витяг із постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 16 жовтня 2018 р. у господарській справі № 916/361/18, сформований Л. Сидоровою.

правильно зазначив про можливість подання третьою особою самостійного позову.

Відповідно до частин 1, 3 ст. 49 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, можуть вступити у справу до закінчення підготовчого провадження або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, подавши позов до однієї або декількох сторін; треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, користуються правами і несуть обов'язки позивача.

Згідно з ч. 5 ст. 49 та ч. 4 ст. 180 ГПК України подання позову третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору у справі, повинно здійснюватися з дотриманням загальних правил пред'явлення позову.

Водночас, на відміну від зустрічного позову, який повинен бути лише взаємно пов'язаний із первісним, позовна заява третьої особи відповідно до положень ч. 1 ст. 49 ГПК України має містити самостійні вимоги саме щодо предмета спору за первісним позовом. При цьому під предметом спору слід розуміти матеріально-правовий об'єкт, з приводу якого виник правовий конфлікт між позивачем і відповідачем.

Через те вимога третьої особи, спрямована на будь-що поза предметом спору між позивачем і відповідачем, не може бути визнана вимогою третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору. Водночас така позовна вимога може бути заявлена у самостійному позові.

У цій справі встановлено, що предмет позовної заяви позивача полягає у визнанні права власності на нерухоме майно.

Натомість предметом позову третьої особи з самостійними вимогами є скасування рішення загальних зборів учасників Товариства з обмеженою відповідальністю, оформленого протоколом від 3 червня 2016 р.

Тобто заявлена третьою особою позовна заява безпосередньо не спрямована на предмет спору між позивачем і відповідачем.

Тож Верховний Суд відхилив доводи скажника про пов'язаність зазначених вимог, адже вони свідчать про наявність лише опосередкованого зв'язку між вимогами третьої особи та вимогами позивача, а тому суд першої інстанції обґрунтовано повернув позовну заяву у зв'язку з тим, що вона не є позовом третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору, в розумінні ч. 1 ст. 49 ГПК України.

Зважаючи на наведене, Верховний Суд залишив касаційну скаргу ОСОБА_4 без задоволення, постанову Одеського апеляційного господарського суду від 16 липня 2018 р. та ухвалу Господарського суду Одеської області від 25 травня 2018 р. у справі № 916/361/18 без змін.